

Məlum və naməlum Üzeyir Hacıbəyov*

(əvvəli 1 və 2 oktyabr tarixi
sayılarımızda)

İstidələrimizin qəbulu! Dövlətimizə Sədəqət! Ü.Hacıbəyova görə bu tələbələr mülliyyətindən, dindindən və dilindən asılı olmayaraq ölkədə yaşayan bütün vətəndaşların Azərbaycan münasibətinin meyari olmalıdır. "İçimizdək dərinin" adlı məqaləsində "Azərbaycanımızda asudəlik ilə rahat-rahat yaşaşmaqda olan müxtələf əsürülərin içinde" kifayət qədər "cümhuriyyətizimiz rus dövlətinin bir parçası" hesab edənlərin olduğunu vürgüləyir, bu sıraya ilə növbədə hökumət idarələrində işləyən ənənəvi hərəkatlar daxil edir, məhz onlara sebəb bir sıra müümühüm işlərən qəsdən görülmədiyi, "bütün rəsmi kəşfiyətlər, sənədlərin" rusca yazılışını, "biçarə türk demokratiyasının öz mili dövlətində yenə de tərcümən aramaq məcbur" olduğunu göstərir. Cox sərt ruhda yazılım isə bu məqalədə mülliəf "gizli düşən" kimi xüsuslu təhlükəli saylığı bu qüvvələrin Azərbaycan dövlətləyinə qarşı suis-qaşda hazırlıq olduğunu bildirir, "bu gün nazakət ve merhamət zamanı deyildir! Zətən xainlər ne mərhamət" - deyə Azərbaycan hökumətinin "şübhəli görününləri dərhal rədd etməye", Azərbaycan xalqını sayıq olmağı, bu işdə hökumətlər birgə işləməyə, "dövlətimizə qarşı sui-niyyətlə məlum olan adamları, hənsi miliyyət olursa-olsun, hökumətə, lazımlı olan yerlərə xəber verməyə" çağırırdı: "Candan əzəm olıştılğımızı elimizdən almış isteyir...İstidələrimizi əldən vermək üçün bər fəvqələdə zamanda fəvqələdə işlər de görüləmidir."

(Qeyd edilmişdir ki, Azərbaycan diliinin rəsmi dilər edilməsinə baxmaşaraq, istiqaliyyətindən artq bir il keçdikdən sonra da kərgünlərinin rus dilində aparılmışına dəfələrə münasibət bildirir. Üzeyir bəy, ilə növbədə azərbaycanlılar da daxil olmaqla dövlət memurları üçün Azərbaycan dilini kursları açmağı lazımlı bildiridir.)

"Azərbaycan" qəzetiñin redaktoru olduğu mündəttədə müsiqi fealiyyəti ile çox az məşğul olan Üzeyir bəy bununla bəle Cümhuriyyət dövrü özünən en möhtəşəm əsərlərindən birini - Azərbaycan Dövlət himməni bestələyir və özünən in poetlik yazısını Azərbaycanın 3 rəngli Bayraqına həsr edər onu "Bayraqımız sarsılmaz" başlığı ilə qəzətədə dərc edir: "Müqəddəs bayraqımızın müvərəq rəngləri günəşin ziye və şəfəqləri kimi təcəlli edir. Zülmet dostu olan saq və sol düşmənlerimiz xain gələrləri deşməkədir."

Müvəvər bayraqımızın üçəngli parçaların övci-səməye qaldıran ağacı iti bir ox ulub alçaq düşmənlerimiz qara qələberləri deşməkədir.

Müzəffər bayraqımızı möhkəm təmizləməsi müjdədəs əllerin getdikdən sonra qurulan qədər və qüvvəti zəlal düşmənlerimizin namərdi belini sindirəməq və alçaq başlarını eydirmək üzərində.

O ağaç simzaz, o nər sönmez, o el dönməz! Cənubi bayraqımız, həqiq bayraqdır. O bir milletin həqiqi-bəsəriyənin varıdır. Bir millet ki, onu inسان kimi yaşamaqə haqqı vardır! Bir millet ki, dəha eşir olmaq istəmət...

Zülüm və esərətin yoğun zəncirlerini qırıq-qırıq etmeye qadır olmuş bir milletin haqq və hürriyyət bayraqı enməz, sarsılmaz!

Göründüyü kimi, Azərbaycan bayraqının yalnız dövlət simvolu olmayıb, bir milletin azad yaşamaqə haqqını təcəsüm etdiriyindən vürgüləyir. Üzeyir bəy eyni zamanda bu bayraqın təcəssüm etdiyi Azərbaycan İstiqlalının düşmənleri məsələsinə dair dəqiqətə saxlayır. Bu məvzuşa həsr etdiyi yaxınlarda fərqli olaraq Azərbaycan İstiqlalının "açıq" düşmənlerini Üzeyir bəy adları ilə göstərir.

Bunlar ilk növbədə "Vahid və bölgünüz Rəsəd"lər olan Milli Rus Komitəsinin rəhbərləri və fealları, "daşnakdən dönmə" nəsional-bolşeviklər Mirzəyən və Mıkoyan, "qırmızı Qarayev" (Əliheydər Qarayev) və b. id.

Azərbaycan Parlamentinin əclaslarınıñi daim genişləndirən "Azərbaycan" qəzetiñin Üzeyir bəy ayri-ayri fraksiyalarının aralarında məsələlərin müzakirələrində, xüsusilə hökumət münasibətində tətbiq olunan qüvvələrin dərəcəsi ilə müzakirələr adlı məqalələrinin dərəcəsi təsdiq edir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların əsas şüarı olan "İnqilablılıq" məntiqini mülliəf "dönlər bir tərəfə dönen və heç bir tərəfə sebat etməyen rəngsiz, məcəsiz, təbiətsiz bir "şey" kimi səciyyələndirir, "sol tərəf müxalifələrin" hökumətinə təsir etdir. Üzeyir bəy, "sol" (sosialist) fraksiyaların ə